

Vészjóslat: az orbáni hálózatot egyedül senki sem győzi le

Kerék-Bárczy Szabolcs: Orbánnak távoznia kell!

168 óra, 2011. május 12.

A demokrácia létéről van szó

A Bokros Lajos által jegyzett Szabadság és Reform Intézet (SZR) nem pártcsíra. Ahogy a Demokratikus Charta is pártok feletti. A „sajtómentő civilek” sármja kimondottan az, hogy utálják a pártokat. Még a parlamenti LMP is csak fél szívvel párt, hajlama szerint „más” lenne. Normális-e ez? Kerék-Bárczy Szabolccsal, a volt MDF utolsó szóvivőjével, a Bokros-féle alapítvány igazgatójával BUJÁK ATTILA beszélgetett.

- Fellépése a charta tüntetésén jelképértékű volt. A konzervatív-szabadelvű irányzatot képviselte volna. Ha létezne ilyen.

– Ha nem létezne, nem politizálnék. De tény, hogy sokáig gondolkoztam, elfogadjam-e a meghívást.

- Mi szólt mellette?

– Végül úgy gondoltam: ha van közös alap, ha vannak a jogállamiságnak magyarországi hívei, később vitázhatunk azon, ki mit tett vagy nem tett meg a múltban. Most a jövőről, a demokrácia létéről van szó.

- Hogy mi szólt a részvétel ellen, azt ebből már meg is fejtettem. Az átlagos chartarendezvényen ma Gyurcsány a sztár, a közönség zömmel az ő közönsége. Annyira fontos önnek a politizálás, hogy minden lehetőséget megragad?

– A politika mindig érdekelt. Már '92-ben dolgoztam a Miniszterelnöki Hivatalban, ami tükröz egyfajta világfelfogást. A charta viszont nem párt, akik ott megjelennek – legyenek

Gyurcsány hívei, ellenfelei –, egy dologban értenek egyet, de abban aztán nagyon. Orbánnak távoznia kell, mielőtt a katasztrófa bekövetkezne.

**- Ahogy az egyik chartás írta: „Orbán hozott össze bennünket. Köszönjük meg neki.”
Elég ennyi közös politikai célnak?**

– Nem, de az út elején járunk. A „minimális program” a jogállam megőrzése. Itt nincs frakció, pártfegyelem, elnök, szakpolitika. A chartagyűlés politikai rendezvény volt, magam is politikai beszédet mondtam.

- Persze a chartarendezvényekből hiányzik a civilek performance-ainak naiv bája. Itt „szemérmetlenül” politizálnak.

– Nem is bánom, ez így helyénvaló, mert ellenfeleink kőkemény politikai vadprofik, akik a nyomásgyakorlás, a rafinált kommunikáció minden legális és féllegális eszközét bevetik. Itt nem lehet szépelegni. Ahogy Antall miniszterelnök mondta: hercigeskedni.

- Ehhez képest a Bokros által gründolt Szabadság és Reform Intézet – amelynek ön az igazgatója – szolid, akadémikus kezdemény. Cikkeket, tanulmányokat közölnék.

– Valahol el kell kezdeni: egy kutatóintézet később háttere lehet egy szabadelvű-konzervatív értékrendet tükröző mozgalomnak.

- Esetleg egy pártnak? Volt már ilyen kísérlet. Egy Dávid Ibolya nevű pártelnök próbálkozott vele...

– Azért nem adjuk fel. Az első lépés, hogy összeálljon egy értelmiségi csoport, amely az elegáns elkülönülést, a „távolságtartó közéletiséget” feladva vállalja a politizálást.

- A szabadidős politika helyett?

– Igen, mert a politika – bármilyen furcsa – szakma. Népszerűtlen és ellenszenves egy értelmiséginek, mégis megkerülhetetlen. Ahogy szükséges feltétel a pénz is. A független vállalkozói elit léte, amely az oligarchikus hatalommal szembefordulva nyíltan vállalja nézeteit.

- Ön szerint van ilyen? Mellesleg eszméktől indultunk, s máris a pénznél tartunk.

– Lehet, hogy profán folytatás, de a magyar demokrácia rákfenéje az üzleti és a politikai érdeklátástan – kikényszerített, sőt kizsárolt – összekapcsolódása.

- Szerintem ez máshol is így van, bonyolultabb áttétellel. És nem csupán a Fidesz vagy Orbán alakította így.

– Nem, de a végeredmény – a vezérelvű, keleties autokrácia – már látható. A legjövődélmezőbb biznisz az állammal üzletelni. Ez a magyar „kijáró kapitalizmus” modellje. Aki az állami adminisztrációt mozgatja, birtokolja, befolyásolja (ma úgy mondják, „Fidesz-közeli”), pénzügyileg is sikeres. A gazdaság hazai szereplői ellenállás nélkül térdet hajtanak.

- A külföldiek persze kevésbé. De továbbra is tamáskodom. Vannak Magyarországon

szabadelvű konzervatívok?

– A szabadelvű-konzervatív kifejezés tudálékos értelmiségi szóhasználat. Ami ebből a választónak „lejön”: mit tartunk az állam és az egyén kapcsolatáról, az emberi méltóságról. Mit gondolunk oktatásról, egészségügyről, tulajdonról, adózásról.

Bokros Lajos

- Vagy épp az alkotmányról.

– Például arról. Az én konzervativizmusom abban rejlik, hogy fontosnak tartom a múltat, őrzöm a hagyományt, amely közösséggé tesz egy embercsoportot. De itt be is fejezem. A hazafiság nem öncélú múltba révedés, frusztráció, megalománia, ahogy „koronás-kócsagtollas” alkotmányunkban megmutatkozik.

- Úgy beszél, mint egy vadliberális. A Bokros-féle alapítvány kurátora, Kajdi József mondta: jelen volt '89-ben az „óalkotmány” kihirdetésekor. Sokféle ember összegyűlt a téren, de egy dologban mindenki egyetértett: hamarosan szabad választások lesznek. A Sándor-palota előtt most csak Orbán-fanok éljeneztek, akik tán nem is bánnák annyira, ha nem kellene többé választást tartani.

– Itt zárójelet teszek, mert a megjegyzésem fontos. Orbán Viktor Magyarország miniszterelnöke, felelőssége minősített. De aki a történeteknek tapsol, a felelősségben is osztozik. Én nem hiszek a „jámbor, megtévedt kis-fideszes” eszméjében, aki „belülről tompítja” a kiépülő rendszer éleit. Minél tisztábban látja valaki, mire készül a vezér, felelőssége annál súlyosabb. Mert még életbe sem lépett az új alaptörvény, máris megsértik.

- Hogy érti?

– Úgy, hogy szerepel benne egy lényeges kitétel: a hatalom kizárólagos megszerzésére senki sem törekedhet.

- Értem. Ezt hagyjuk nyitva. Bizonyításra vár.

– De talán nem kellene tétlenül kivárni, amíg be is bizonyosodik.

- Visszatérve a gyűlések, tüntetések ügyéhez: alaptétele, hogy Orbánnak távoznia kell. Nem hiszem, hogy bágyatag demonstrációkkal ez kikényszeríthető.

– Ezek felkiáltójel: létezőnk, tudunk egymásról, nem vagyunk egyedül. De ne áltassuk egymást: erőt kell mutatni. A társadalom kiválasztja azokat a professzionális politikusokat, akik meg tudják szervezni az ellenállást. Fontos, amit Tétényi Éva csinál Esztergomban. Üdítőek a vidám facebookos tüntetések. Jó, hogy vannak ellenzéki lapok. De az Orbán-pártot aktív, energikus, hiteles politikusok tudják leváltani.

- Épp őket nem látjuk sehol.

– A tüntetések célja, hogy megismerjük egymást: kik azok, akiknek a demokráciafelfogása az alapkérdésekben egyezik. Itt tartunk. Egyelőre még én sem látom azt a harcos értelmiségi – és persze finanszírozói – kört, amely bátran szembefordulna az orbáni hálózatállammal.

- Újra a pénz!

– A demokrácia pénzigényes. A diktatúra néha olcsóbb. Egy kormányra törő, politizáló mozgalom ne próbálja kisdobosórsnek, asztaltársaságnak, üdvhadseregnek álcázni magát. Legyen az, ami. Életképes párt vagy a létező demokratikus pártok együttműködése.

- Ha prognózisa valóra válik, közös táborba kerülhet baloldali, konzervatív, liberális, posztliberális, civil, zöld és szakszervezeti tag. Meddig lehet stabil egy ilyen vegyes szövetség?

– Az egyetlen közös alap egyelőre az emberi méltóság tisztelete és a demokrácia védelme. És a tudat, hogy az orbáni hálózatot egyedül – Sárkányölő Szent Györgyként – senki sem győzi le. Meg kell majd állapodnunk a közös programban. Németországban is ki tudtak egyezni szociáldemokraták és kereszténydemokraták! Szlovákiában fél tucat kis és középpárt váltotta le Mečiar. Miért ne sikerülne Magyarországon is?